

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

Lp Liisa-Ly Pakosta
Justiits- ja Digiministeerium
info@justdigi.ee

Teie 26.05.2026 nr 8-1/4192-1

Meie 15.06.2026 nr 2.3-4/26/2213-2

Arvamuse avaldamine eelnõule

Täname, et saatsite Andmekaitse Inspeksioonile arvamuse avaldamiseks korrakaitseaduse muutmise ja sellega seondult teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu. Inspeksioonil on alljärgnevad tähelepanekud eelnõu osas.

1. Teatud juhtudel võivad sideettevõtted muutuda muuks kui avaliku korra eest vastutavaks isikuks KorS § 16 tähenduses (koosmõjus ESS § 87 lg 1 p-ga 9). Selline olukord võib tekkida näiteks juhul, kui mõnel veebilehel on avaldatud ulatuslikult õigusliku aluseta isikuandmeid (või näiteks ka siis, kui kutsutakse üles tarbijaid eksitavate toodete/teenuste ostmiseks/ tarbimiseks) ja tekib vajadus veebileht internetist eemaldada, aga mille serverid asuvad välismaal või mille pidaja pole teada või ei tee järelevalveasutusega koostööd. Sellisel juhul muutub sideettevõtja muuks isikuks KorS § 16 tähenduses ja järelevalveasutus saab teha sideettevõtjale ettekirjutuse korrarikkumise lõpetamiseks. Sisuliselt saab sideettevõtja tõkestada oma teenuse tarbijatele sellele konkreetsele veebilehele ligipääsu. Kuigi välismaalt või VPN-i kaudu saab veebilehele jätkuvalt ligi, muutuks enamikule tavapärastest Eestis viibivatest inimestest veebileht kättesaamatuks. Andmekaitse asjades võib teoreetiliselt selliseid olukordi tulla ette teisigi, kus korra rikkumine tuleb lõpetada just mõne muu kui avaliku korra eest vastutava isiku abil ja seda eelkõige digitaalses maailmas.

Kavandatav KorS § 16 lg 3 näeb ette, et korrakaitsekohustuse täitmine ei tohi kesta kauem kui kaheksa tundi ööpäevas. Muudatused näivad olevat sõnastatud üksnes politseilise tegevuse vaatest ja kõrvale on jäetud kõik sellised korrarikkumised, mis ei ole seotud kriisiolukorra või vahetu sunni kasutamisega. Kavandatav ajaline piirang kitsendab oluliselt varasemaid võimalusi ja arvestades eeltoodud näidet, kaotaks sisuliselt ühe meetme korrarikkumisele reageerimiseks ära. Teisalt on eelnõu seletuskirja sissejuhatuses märgitud, et tehnoloogia areng on loonud uudseid võimalusi, mille kasutamine riiklikus järelevalves aitaks oluliselt kaasa järelevalve efektiivsusele. See aga ei lähe kokku kavandatava ajalise piiranguga, mis pärsib järelevalve efektiivsust digitaalses maailmas. Seetõttu tuleks kaaluda eelnõus erisuse loomist olukordadele, kus ei ole tegemist kriisiolukorraga või vahetu sunni kasutamisega.

2. Kavandatavad KorS § 34¹ lg 5 ja § 34² lg 7 näevad ette, et korrakaitseorgan võib mehitamata sõiduki või kehalähedase salvestusseadmega loodud salvestist kasutada õppetöö või koolituse läbiviimisel. Salvestise ettevalmistamisel õppetöös kasutamiseks tuleb järgida IKS §-s 6 sätestatud nõudeid.

Esmalt jääb arusaamatuks kavandatava muudatuse seos IKS §-iga 6. IKS § 6 reguleerib isikuandmete töötlemist teadus- ja ajaloouringu ning riikliku statistika vajadusteks ega reguleeri isikuandmete töötlemist õppetöös.

TAIKS § 2 lg 1 sätestab, et teadus- ja arendustegevuse on uudne, loominguline, ettemääramatu tulemusega, süstemaatiline ning ülekantav või korratav uurimis- ja arendustöö, mille eesmärk on saada uusi teadmisi ja leida teadmistele uusi rakendusalasid ning mis jaguneb alusuuringuteks, rakendusuuringuteks ja eksperimentaalarenduseks. Seega teadustegevuse tunnusteks on: uudsus, loomingulisus, tulemuse ettemääramatus, süstemaatilisus, ülekantavus ja/või korratavus. Mõiste „teadus- ja arendustegevus” tähendab sellega tegelejate kõiki sihipäraseid toiminguid, mille eesmärk on uute teadmiste loomine, see on korraldatud ja juhitud ning sellel on kindlad eesmärgid ja eeldatavad tulemused.¹ Kokkuvõttes on teadusuuring piiritletud eesmärgipärane loominguline protsess millegi uue saavutamiseks. Teadus- ja arendustegevus erineb tavapärasest õpetamisest ja muust tööalasest tegevusest oma uudsuse poolest.²

Videosalvestise ettevalmistamine õppetöös kasutamiseks ei vasta seega teadusuuringu määratlusele ning koolitustegevuse eesmärgil isikuandmete töötlemist ei saa seetõttu käsitleda teadusuuringu vajadusteks tehtava isikuandmete töötlemisena IKS § 6 mõttes. Kui tegemist ei ole uuringuga IKS § 6 mõistes, siis peab eriliiki isikuandmete töötlemiseks lisaks IKÜM art 6 lg-s 1 sätestatud õiguslikule alusele lisanduma ka IKÜM art 9 lg-s 2 sätestatud erand eriliiki isikuandmete töötlemise keelust. Eelnõus ega seletuskirjas ei ole välja toodud, milline on kohane IKÜM art 9 lg 2 toodud eriliiki isikuandmete töötlemise õiguslik alus.

Isegi, kui nõustuda, et IKS § 6 nõuded on videosalvestise kui koolitusmaterjali ettevalmistamisel kohaldatavad, on paragrahvi rakendamine ebaselge, st millises ulatuses ja millised konkreetsed IKS § 6 sätted antud juhul kohalduvad.

IKS § 6 lg 3 p 2 näeb ette, et andmesubjekti nõusolekuta võib isikuandmeid uuringu eesmärgil töödelda, kui teadus- või ajaloouuringu või riikliku statistika tegija hinnangul on selleks ülekaalukas avalik huvi. AKI mõistab, et ülekaaluka avaliku huvi olemasolu peab nõu uuringu tegija igal konkreetsel juhul põhjendama. Siiski ei nähtu eelnõu seletuskirjast, et eelnõu koostamisel oleks analüüsitud tingimusi, mil ülekaaluka avaliku huvi olemasolu võiks jaatada või kas selliseid olukordi võiks eelduslikult üldse esineda.

IKS § 6 lg 4 sätestab eetikakomitee kontrollikohustuse, kui salvestis sisaldab eriliiki andmeid. Milline on sellisel juhul asjaomase valdkonna eetikakomitee? Või on videosalvestis võrdsustatud IKS § 6 lg-s 5 sätestatud täidesaatva riigivõimu poliitika kujundamise eesmärgil läbiviidava uuringuga, tuleb kooskõlastada AKI-ga ning eriliiki isikuandmete töötlemisel otsustab AKI eetikakomiteega konsulteerimise vajaduse üle?

AKI hinnangul tuleb põhjalikult läbi mõelda ning eelnõus ja seletuskirjas täpsustada, kas või mil viisil ja ulatuses on IKS § 6 nõudeid kavandatud andmetöötlemisele reaalselt võimalik rakendada.

Teiseks on eelnõus ette nähtud, et salvestist võib kasutada õppetöö või koolituse läbiviimisel, kui korrakaitseorgan tagab, et salvestisel olevad isikuandmed on pseudonüümitud või samaväärset andmekaitset võimaldaval kujul. Pseudonüümitud isikuandmete töötlemisele kehtivad kõik IKÜM-ist tulenevad nõuded. Muu hulgas peab isikuandmete töötlemine olema kooskõlas IKÜM art 5 lg-s 1 sätestatud põhimõtetega.

IKÜM art 5 lg 1 p a sätestab läbipaistvuse põhimõtte. Läbipaistvuse põhimõtte eeldab, et nende isikuandmete töötlemisega seotud teave ja sõnumid on lihtsalt kättesaadavad, arusaadavad ning selgelt ja lihtsalt sõnastatud. Kõnealune põhimõtte puudutab eelkõige andmesubjektide teavitamist vastutava töötleja identiteedist ning töötlemise eesmärgist ja täiendavast teabest, et tagada asjaomaste füüsiliste isikute suhtes õiglane ja läbipaistev töötlemine ning nende õigus saada neid puudutavate isikuandmete töötlemise kohta kinnitust ja sõnumeid.³ IKÜM-i läbipaistvust kohaldatakse eelkõige andmesubjektide õiguste suhtes. IKÜM art-s 12 on sätestatud üldeeskirjad,

¹ [Frascati käsiraamat 2015](#), p 2.12

² [Frascati käsiraamat 2015](#), p 2.76

³ IKÜM pp 39

mida kohaldatakse järgmise suhtes: teabe andmine andmesubjektidele (art 13–14 alusel); andmesubjektide teavitamine seoses nende õiguste kasutamisega (art 15–22 alusel) ja teavitamine seoses isikuandmetega seotud rikkumistega (art 34).⁴ IKÜM art-d 13 ja 14 sisaldavad sätet, mis näeb ette, et vastutav töötaja teavitab andmesubjekti juhul, kui ta kavatseb tema isikuandmeid edasi töödelda muul eesmärgil kui see, milleks neid koguti/saadi. Kui see on nii, „esitab vastutav töötaja andmesubjektile enne andmete edasist töötlemist teabe kõnealuse muu eesmärgi kohta ja muu asjakohase lõikes 2 osutatud täiendava teabe“. Kõnealustes sätetes rakendatakse konkreetselt IKÜM art 5 lg 1 p-s b toodud põhimõtet, mille kohaselt isikuandmeid kogutakse täpselt ja selgelt kindlaksmääratud ning õiguspärastel eesmärkidel ning neid ei töödelda hiljem viisil, mis on nende eesmärkidega vastuolus.⁵ Eelnõust ei selgu, mil viisil tagatakse läbipaistvus isikuandmete töötlemisel videosalvestiste kasutamisel koolitamiseks.

IKÜM art 5 lg 1 p e sätestab isikuandmete säilitamise piirangu. Eelnõu seletuskirjas on väljendatud, et isikuandmete töötlemise üheks põhimõtteks on andmete säilitamise piiritletus, st andmeid ei saa säilitada igavesti⁶. Samas ei selgu eelnõust, kui kaua konkreetset salvestist võib kasutada, st kas koolituseks kasutavates videotes sisalduvate isikuandmete töötlemine, sh säilitamine võib toimuda tähtajatult.

Lisaks, eelnõu seletuskirja kohaselt salvestisele juurdepääsu õigust eelnõukohase seadusega ei reguleerita, sest see on reguleeritud muudes õigusaktides, eelkõige IKS-is ja IKÜM-is. Eelnõuga ei kitsendata andmesubjekti õigust pääseda ligi tema kohta käivatele andmetele.⁷ Palun selgitada selle seisukoha seost KorS §-s 13 sätestatuga, mille kohaselt võib korrakaitseorgan IKÜM art 23 alusel piirata IKÜM artiklites 12–22 ja 34, samuti artiklis 5 sätestatud kohustuste ja õiguste ulatust, kui see on vajalik riikliku järelevalve teostamiseks ning kui selline piirang austab põhiõiguste ja -vabaduste olemust ning on demokraatlikus ühiskonnas vajalik ja proportsionaalne⁸.

Eelnõust ei nähtu analüüsi selle kohta, et kas, kellele ja mis tingimustel väljastatakse IKÜM art 15 alusel salvestise koopia isikuandmete töötlemisest ning kui korrakaitseorgan ei väljasta salvestise koopiat, siis peavad need piirangud olema seaduse tasandil IKÜM art 23 lg 2 kohaselt täpselt reguleeritud. Andmesubjekti õiguste piiramiseks peavad olema selged alused, selguma peab piirangute ulatus, kestus jms.

Samuti pole eelnõu seletuskirjas analüüsitud, et kas õppetöös ei oleks võimalik kasutada salvestisi, mis on täielikult anonüümseks tehtud.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Pille Lehis
peadirektor

Andres Kudrjavitsev
Andres.Kudrjavitsev@aki.ee
627 4109

⁴ Artikli 29 töörihm [Suunised määruse 2016/679 kohase läbipaistvuse kohta](#) Vastu võetud 29. novembril 2017. Viimati muudetud ja muudatused vastu võetud 11. aprillil 2018, p 7

⁵ samas, p 45

⁶ Eelnõu seletuskiri, lk 10

⁷ Eelnõu seletuskiri, lk 11

⁸ Abistavaid juhiseid leiab: EAKN [Suunised 3/2019 isikuandmete töötlemise kohta videoseadmetes](#) Versioon 2.0 Vastu võetud 29. jaanuaril 2020